

medievalls: un «Guillelmus *Escarp*» en doc. de l'any 1200 del *Cart.* de St. Cugat; devia ser algú del Vallès car va citat junt amb Vilardell, Gualba, Palautordera i St. Celoni (*Cart. St. Cugat* III, 357, § 1231 ss.). Un *Sig. Scarpi* figura en 3 docs. de 1209 relatius a Hostalric i Fuirosos en el *Cart.* de Roca-rossa (§ 31.10f, § 329 i § 177, p. 3143). *Squerpi*, *Sqerpi* figura en docs. de Benasc anys 1514 i 1522 com propietari de terres a la vall d'Astòs (docs. de M. de Montoliu, *Est. R. IEC* II, 254.14, 243.11). I un *Scharpione* test. 10 en una donació de 974, d'un alou en el comtat d'Ausona en el te. d'Ursali (= *Ossal*, Malla) (Udina, *Arx. Comtal*, § 178); crec haver-ne vist un altre en la *Coll. Dipl. Cat. de Vic* (no sé si en la forma *Scharpio* que posa Udina en el seu índex alfabètic).

No podem assegurar si es tracta d'un element de l'antiga onomàstica itàlica, o si és pre-romà indoeuropeu, car junt amb les formes *Scarbenius* i *Scarbantina*, -*tilla*, també registrades per Schulze, trobem moltes formes d'antics NLL suspectes de pre-romà: *Scarpiana* en el Geògraf de Ravenna i un *Scarpona*, repetit en data romana a l'Est de Gàl·lia, en els Itineraris, i en Ammianus (Holder, 1396; Weisgerber, *RbGC*, 321), que hom identifica amb un *Charpeigne* del distr. de Nancy (Meurthe-et-M.).

Però sigui pròpiament llatí o pre-romà llatinitzat, o regressió d'un nom germànic ² no importa gaire per al nostre NL. És innegable la versemblança que el nom d'*Escarp* vingui d'un *Scarpus* afincat en aquest paratge de les terres lleidatanes, ja en temps visigòtics o mossàrabs: puix que el tenim ben documentat com a NP català, i amb arrels antigues i venerables. La forma *Escarps* en plural, del doc. més antic, és ben conciliable amb aquesta etimologia (potser en el sentit de 'els llocs del propietari *Scarpus*'); o en tot cas s'hi adapta bé. 35

M'inclino a creure que més que llatí o itàlic, seria pre-romà de la branca sorotàptica; perquè és al que apunten alguns dels sufixos, i amb notable persistència, l'origen de les incrs. antigues d'aquests noms. *Scarpus* en una inscr. de Hte.-Savoie (*CIL* XII, 6686). *Scarbia* a Rètia, *Scarbea* a Torí, *Scarbantina* i *Scarbantilla* a Renània, *Scarbantia*, 6 o 7 diferents en Itineraris romans i incrs., relatius a Renània i a Pannònia; *Sacarpiana* en el Geògr. de Ravenna; i amb sufix visiblement celto-sorotàptic: *Scarpona* apareix en Ammianus, i en una desena d'itineraris i inscr. de la zona lorenesa-renana, ben identificades amb llocs moderns (com *Charpeigne*, distr. de Nancy); veg. Holder (*Altc. Spr.* II, 1395, 1397); i Weisgerber (*Rb. Ge.-Celt.*, 321); després dels treballs de Weisgerber i Pokorny sabem que en el substrat pre-romà de Renània hi havia també tant o més de sorotàptic que de cèltic. Cf. encara letó *skarbs* 'tallant' (*DECat* III, 686 b1).

I si és sorotàptic encara augmenta la versemblança de trobar-ne romanalles a Catalunya.

B) Un NL pròpiament pre-romà, de la branca ibero-basca-aquitana. És el que vaig suggerir en el *DECat* 60

III, 496a10-22: comparant-hi un *Escarpu* i *Escuarpe* de l'Alta Vall d'Aspe (límit bearnès-basc-aragonès), riuets afluent del Gave d'Aspe, tocant l'un a l'altre, i si no m'enganyo, afl. per l'esq. (P. Raymond, *Di. Top. B. Pyr.*, s. v.). No sabem si s'hi pot identificar un riu citat en els *Acta Sanctorum*, 16 mar.: «Super *Scarb* fluvium» en la *Vita Eusebiae*, recollida per Holder. Li proposava jo l'etim.: bascoide *ESKJARPE* compost del bc. *esku* 'mà'.

Sobretot si hi hagués més indicis de l'afinitat de la *Vita Eusebiae* amb el Bearn; i si poguéssim completar l'article amb explicació de -*arp*, tindríem aquí una etimologia ben especiosa, i tan fundada com la (A). *ESKJARPE* es podria combinar amb *Escuer* poble de la vall de Tena, elevat a l'esq. de l'Alt Gállego (*E. T. C.* I, 143,52); i amb l'etim. de *esquerre*, i bc. *ezkerr*: l'ètimon del qual, més versemblant, ha quedat definit com haplologia del bc. *ESK-OKERR* 'mà torta'; mentre que en *Escuáin*, a la dr. de l'Alt Cinca, sembla haver-hi el bc. *eskoa* 'mà dreta' augmentat amb el sufix basc -GIN (*Top. Hesp.* II, 340-1; *DECat* III, 691 b35 ss.).

No acaba de quedar clara la formació; per més que fóra cosa planera i coneguda afegir el bc. -*be/-pe*. En efecte afegint bc. -*pe* 'dessota', 'tocant a', a *ESKJERR* 'esquerre', si bé així tindríem més aviat **ESKUER-PE* que -ARPE.

Dels bearn. *Escuarpe* ens en separa el fet que *Escarp* és un castell o un convent però no un riu; però tanmateix és a l'esquerra del Segre, com *Escuer*, i l'adj. *esquerre*.

En conclusió tant l'etimologia (A) com (B) són serioses i ben defensables, mentre que les altres indicades abans queden descartades inapel·lablement. Contra (B) es pot al·legar que els paral·lels basco-aquitans, naturals en el Pall. Rbg. ja es van esclarissant més en la terra ilergeta; també el fet que (B) requereixi una combinació (i fins un poc rebuscada), i amb detalls obscurs, mentre que (A) partiria d'un nom perfectament documentat des d'antic i amb paral·lels ben antics en vasta extensió europea. I tanmateix no ens decidírem sense greu escrúpol a desestimar (B), suggerit per dos o tres fets topogràfics.

¹ Cf. el cognom *Escarpanter* que el *DAG* i *AlcM* troben en onze p. del Princ.; ben dubtós que vingui d'oc. ant. *carpentier* 'fuster': recorda els *Scarbantina*, *Scarbantilla* i *Scarbantia* de Renània, infra. ² També en efecte, s'hauria pogut pensar, que *Escarb* s'hagués extret de l'article *Escarabat*: car *Escarabat* és pda. de Lleida.

ESCART

³⁵ Poblet de l'Alt Pallars, agre. a Escaló, en el vessant dret de la Noguera Ribagorçana, al començament inferior de la vall d'Àneu.

PRON. MOD.: *askári*, a Esterri d'Àneu, 1920, Casac.; oït també en les enq. dels pobles veïns, 1963 (XXXVII, 58-70).